

FINANŠU INSTRUMENTU UN IEGULDĪJUMU PAKALPOJUMU APRAKSTS

1. Informācija par AS "PNB Banka" un tās ieguldījumu pakalpojumiem

Informācija par AS "PNB Banka" (turpmāk tekstā – Banka)

Nosaukums: AS "PNB Banka"
Juridiskā adrese: Elizabetes iela 15-2, Rīga, Latvija, LV-1010
Tālrunis (+371) 67011561, Fakss (+371) 67041121
e-pasts: broker@pnbbanka.eu
mtsupport@pnbbanka.eu
Mājaslapa internetā: www.pnbbanka.eu

AS "PNB Banka" reģistrācijas dati un licences

Vienotais reģistrācijas numurs 40003072918
Bankas LEI numurs 549300J6I0BUEY33QO16
Banka ir saņēmusi Latvijas Bankas licenci 1992. gada 27. aprīlī, kas ir pārreģistrēta Finanšu un kapitāla tirgus komisijā (licence kredītiestādes darbībai Nr.06.01.04.007/210), kas atļauj Bankai sniegt ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus.

Bankas uzraudzības iestāde

Finanšu un kapitāla tirgus komisija, adrese: Kungu iela 1, Rīga, Latvijas Republika, LV-1050

Bankas sniegtie pakalpojumi:

Banka sniedz šādus ieguldījumu pakalpojumus:

- Rīkojumu pieņemšana un nosūtīšana attiecībā uz vienu vai vairākiem finanšu instrumentiem (turpmāk tekstā FI);
- Rīkojumu izpilde Klienta vārdā;
- Darījumu veikšana savā vārdā;

Banka sniedz šādus ieguldījumu blakuspakalpojumus:

- FI turēšana;
- Kredītu vai aizdevumu piešķiršana Klientam darījumu veikšanai ar FI, ja Banka ir iesaistīta darījumā ar FI kā darījuma otrā puse;
- Valūtas maiņas pakalpojumi, ja tie saistīti ar ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu.

Komunikācija ar Klientiem

Valodas

Bankas darbības, dokumentācijas un saziņas valoda ir latviešu valoda, ja vien Klients un Banka pakalpojuma līguma ietvaros vai datu anketā nav vienojušies citādi.

Veidi

Klienti var sazināties ar Banku personīgi, telefoniski vai rakstiski, kā arī izmantojot Bankas automatizēto sistēmu attālinātajai piekļuvei kontam „PNB Internetbanka”, turpmāk tekstā – PNB Internetbanka un PNB Internetbankas ietvaros – sistēmā PNB Chat, vai pa citiem sakaru kanāliem atbilstoši Klienta un Bankas starpā noslēgtajiem līgumiem.

2. Klientam pieejamie finanšu instrumenti (atkarībā no Klientam sniedzamajiem ieguldījumu pakalpojumiem vai ieguldījumu blakuspakalpojumiem)

Banka piedāvā Klientiem šādus FI veidus: akcijas, obligācijas, vienkāršie un strukturētie ETF (*Exchange Traded Funds*), ieguldījumu fondi, nākotnes līgumi, iespēju līgumi (*Opcijas*).

Banka piedāvā Klientiem šādus darījumu veidus: FI pirkšana un pārdošana, akciju īsā pārdošana (*short selling*), Reverse Repo, maržinālā tirdzniecība (valūtas darījumi un darījumi ar vērtspapīriem, izmantojot papildu finansējumu).

Visu Klientam piederošo FI kopuma novērtēšana notiek pēc patiesās tirgus vērtības.

3. Pārskati par sniegtajiem pakalpojumiem

Banka regulāri sniedz Klientiem pārskatus par sniegtajiem pakalpojumiem atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, biežumam un tajos noteiktajos termiņos.

Banka sniedz Klientiem šādus pārskatus:

- apstiprinājumi par Rīkojumu (termins definēts Līguma noteikumos) izpildi – ne vēlāk kā nākamajā Bankas darba dienā pēc Rīkojuma izpildes vai apstiprinājuma saņemšanas no trešās personas (ja Banka šo apstiprinājumu saņem no trešās personas);
- FI konta un Investīciju konta (termini definēti Līguma noteikumos) izraksti – 1 (*vienu*) reizi ceturksnī vai pēc Klienta pieprasījuma;
- Informācija par izdevumiem un izmaksām, kas saistīti ar saņemtajiem ieguldījumu pakalpojumiem – 1 (*vienu*) reizi gadā;
- Informācija par FI, ko izmanto privātais Klients sviras finansējumam vai darījumos ar iespējamajām saistībām, par katru sākotnējās vērtības samazināšanu par 10 % (*desmit* procentiem) vai vairāk – 1 (*vienas*) Bankas darba dienas laikā pēc fakta konstatēšanas.

PNB Internetbanka un „PNB MetaTrader” sistēmas (ja Klientam tādas ir pieejamas) nodrošina Klientiem iespējas jebkurā laikā individuāli iepazīties ar pārskatiem par sniegtajiem pakalpojumiem.

4. Ar finanšu instrumentiem saistīto risku apraksts

Klientam, veicot darījumus ar FI, jebkurā gadījumā ir jāizvērtē šādi visizplatītākie vispārīgie riski, kā arī katram FI specifiskie riski, kas ir minēti 5.nodaļā.

4.1. Ar ieguldījumiem saistītie vispārīgie riski

Valsts risks (politiskais un ekonomiskais)	Risks, kas ir saistīts ar nelabvēlīgiem notikumiem noteiktajā valstī vai tās reģionā, kas tieši vai netieši ietekmē valstī vai tās reģionā esošo emitentu darbību un attiecīgi šajā valstī emitēto FI vērtību un/vai FI turētājam (ieguldītājam) izmaksājamo ienākumu apmēru.
Tirgus risks	Risks, ka var rasties zaudējumi, kas ir saistīti ar FI pārvērtēšanu to tirgus cenas izmaiņu rezultātā. Tas sastāv no cenas riska, valūtas riska, procentu likmju riska un likviditātes riska.
Cenas risks	Varbūtība, ka Klients var ciest zaudējumus mainoties darījumā iesaistīto FI tirgus cenai.
Valūtas risks	Varbūtība, ka Klients var ciest zaudējumus darījumā iesaistīto valūtu kursu svārstības rezultātā.
Procentu likmju risks	Varbūtība, ka Klients var ciest zaudējumus sakarā ar FI svārstībām, kuru rezultātā mainās finanšu tirgus procentu likmes.
Likviditātes risks	Zaudējumu, ko izraisījis tirgus nepietiekamā likviditāte, iespējamība, kuras rezultātā ir apgrūtināta vai neiespējama valūtas vai FI pārdošana vēlamajā laikā un par vēlamu cenu.
Sistēmas risks	Risks, kas var rasties sakarā ar līdzekļu un/vai tirdzniecības platformu un/vai norēķinu centru vai norēķinu sistēmu darbības traucējumu vai kļūmju dēļ, ierobežotas pieejamības internetam dēļ vai kādu citu tehnisko līdzekļu darbības pārtraukumu vai traucējumu dēļ.
Juridiskais risks	Zaudējumu un papildu izdevumu rašanās risks sakarā ar grozījumiem esošajos valsts normatīvajos aktos vai jauno normatīvo aktu ieviešanas rezultātā, tai skaitā, izmaiņas nodokļos, jaunu nodokļu ieviešana.
Informācijas risks	Zaudējumu rašanās sakarā ar to, ka nav pieejama patiesa un pilnīga informācija par finanšu instrumentu (piem., akciju, obligāciju) emitentu, tā nākotnes plāniem un kopējo situāciju tirgū.
Kredīta risks	Iespēja ciest zaudējumus, ja FI emitents nepildīs vai nespēs pildīt līgumā paredzētās saistības pret Klientu, kuras izriet no FI darījumiem.
Sadarbības partnera risks	Risks, ka Bankas sadarbības partneris nevarēs pienācīgi izpildīt savas saistības, tādējādi nodarot zaudējumus Bankai un tās Klientiem.
Norēķinu risks	Risks, ka tehnisku bojājumu dēļ var rasties traucējumi pārskatu sistēmās vai komunikāciju kanālos, kā rezultātā notiek neprecīza darījumu apstrāde. Klients ir pakļauts šim riskam brīžos, kad ir nepabeigti norēķini par darījumiem ar FI.
Darījumi ārpus regulētā tirgus	Risks, ka Klients cietīs zaudējumus, kas var iestāties sakarā ar to, ka darījumi ārpus regulētā tirgus netiek pakļauti konkrētajam obligātajam regulējumam, tādējādi šādu darījumu veikšana var tikt negaidīti pārtraukta, nenotikt regulāri vai pastāvīgi, citādi apgrūtināta. Tāpat var tikt apgrūtināta vai kļūt neiespējama FI cenas noteikšana, pozīcijas slēgšana vai ar darījumu saistīto risku identifikācijas procedūru ieviešana.
Citi riski	Bankas darbību var ietekmēt arī citi riski, kurus Banka nevar nedz pilnībā paredzēt, nedz kontrolēt. Šajā raksturojumā minēto risku saraksts nav izsmeļošs, tāpēc Klientam jāņem vērā, ka ieguldījumi FI ir saistīti ar papildu riskiem.

4.2. Ar atsevišķiem darījumu veidiem saistītie riski

Katram atsevišķam FI darījumu veidam var piemist ne tikai 4.1.punktā norādītie vispārīgie riski, bet arī specifiski riski, kas aprakstīti 5.nodaļā. Tomēr arī šis minēto risku apraksts nav izsmeļošs, tāpēc Klientam pirms darījumu veikšanas ar noteiktiem FI patstāvīgi jāapzina tirgus situācija un konkrētajam FI darījumam raksturīgie riski.

5. Finanšu instrumentu un to darījumu apraksts

Akcijas un "Exchange Traded Funds" (turpmāk tekstā - ETF) - vienkārši FI

Akcijas ir kapitāla daļu vērtspapīri. Akciju īpašnieks, jeb akcionārs, ir viens no uzņēmuma līdzīpašniekiem. Ja uzņēmums gūst peļņu, daļa no tās var tikt izdalīta akcionāriem dividenžu formā. Akcijas, atbilstoši to kategorijai, nodrošina īpašniekiem dažādas tiesības, piemēram, tiesības piedalīties sabiedrības pārvaldē (balsstiesības akcionāru sapulcēs). Jo lielāks akciju skaits investora īpašumā, jo viņam pieder lielāka uzņēmuma kapitāla daļa un attiecīgi pienākas lielāka sadalāmās peļņas daļa. Akcijas var būt emitētas gan materializētā gan nematerializētā formā. Galvenais risks, ar kuru investors saskaras, pērkot akcijas, ir akciju iegādes vērtības un to cenas turpmāko izmaiņu dinamika. Akciju cena nākotnē var gan pieaugt, gan samazināties. Kopējo ienesīgumu ieguldījumam akcijās veido gan saņemtās dividendes, gan arī akciju cenas izmaiņu (pozitīvu vai negatīvu) rezultāts. Akciju cenu ietekmē dažādi faktori: uzņēmuma attīstības perspektīvas, prognozējamā peļņa nākotnē, peļņa uz vienu akciju u.c. Pirms veikt ieguldījumu akcijās jāizvērtē arī uzņēmuma (akciju emitenta) reģistrācijas valsts vispārējā ekonomiskā vide, tās attīstības perspektīvas, potenciālais pieprasījums pēc šī uzņēmuma precēm vai pakalpojumiem. Papildus jāņem vērā akciju cenas svārstības, uzņēmuma finanšu rādītāji, uzņēmuma vadības sastāvs, uzņēmuma organizācijas struktūra, kā arī uzrādītāis darba ražīgums/efektivitāte.

ETF ir biržā tirgotie investīciju fondi, pamatā esošais aktīvs var būt kāds noteikts indekss, nozare, akcijas, obligācijas un citi FI, fonda daļas ieguldītāji var nopirkt vai pārdot jebkurā laikā. ETF vērtība var mainīties ieguldīšanas periodā, atkarībā no tirgus apstākļiem tā var būt zemāka vai augstāka salīdzinājumā ar sākotnējā ieguldījuma apmēru. FI ienesīgums ir saistīts ar to pamatā esošo aktīvu vērtības svārstībām un ir atkarīgs no tirgus apstākļiem. ETF ir tiesības veikt regulāras dividendu/ kuponu/ procentu izmaksas proporcionāli ieguldījumiem atkarībā no ETF pamatā esošā aktīva, vai reinvestēt tos, lai paplašinātu ETF portfeli (minētiem nosacījumiem ir jābūt ETF prospektā un Klientam patstāvīgi jāiepazīstas ar to). Galvenokārt, riski ir saistīti ar ETF izmantotajiem instrumentiem un ETF struktūrām. ETF parasti iekļauj dažādus FI, diversifikācija palīdz samazināt noteiktu FI iepriekš minētos specifiskos riskus - plaši diversificēti portfeļi, kas satur dažādus ieguldījumus, ir mazāk riskanti. Tomēr Klientam var rasties zaudējumi šī Apraksta 4.1. punktā norādītajos gadījumos, kā arī pastāv emitenta risks, kas attiecas uz iespēju, ka attiecīgā instrumenta vērtība var būtiski samazināties pārvaldītāj sabiedrības neatbilstošas pārvaldīšanas lēmumu dēļ. Sakarā ar biržā tirgoto investīciju fondu iegādi Klientam var būt izmaksas un izdevumi, kas ir saistīti ar FI iegādes vērtību (FI pirkšanas cena reizināta ar daudzumu), kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem.

Akciju īsā pārdošana (*short selling*) - sarežģīts FI

Ietver papildu riskus jo atverot īso pozīciju akcijās, Klients pārdod akcijas, kuras nav viņa īpašumā uz pārdošanas brīdi (aizņemoties tās no šādu akciju turētāja). Klients sagaida akciju cenas kritumu nākotnē un cer atpirkt iepriekš pārdotās akcijas lētāk. Naudas summa, kas tiek saņemta no *short selling* operācijas, tiek ieskaitīta Klienta investīciju kontā un bloķēta līdz brīdim kad Klients nākotnē veiks akciju atpirkšanu un slēgs īso pozīciju akcijās. Īso pozīciju agrāk vai vēlāk ir jāslēdz, t.i., akcijas ir nepieciešams atpirkt un atgriezt atpakaļ. Pirms veikt akciju īsās pārdošanas (*short selling*) operāciju, Klientam jānodrošina savā investīciju kontā, kas atvērts Bankā, nodrošinājumu depozīts Bankas noteiktajā apmērā, kas var mainīties atkarībā no pārdoto akciju cenas svārstībām.

Ja akciju cena palielināsies, Klientam var rasties zaudējumi, atbilstoši starpībai starp akciju pārdošanas cenu un atpirkšanas cenu. Klientam jāērķinās ar papildu izdevumiem – komisiju ieguldījumu pakalpojumu sniedzējam Bankai par akciju aizņēmumu, kas parasti ir noteikts procents no aizņemto akciju vērtības. Klientam jāņem vērā arī, ka gadījumā ja laika posmā starp īsās pārdošanas pozīcijas atvēršanu un slēgšanu iestājas kāds korporatīvais notikums (piemēram, uzņēmums paziņo par dividendu izmaksu, vai tiesību piešķiršanu), tad tas būs saistošs arī Klientam un šajā gadījumā slēdzot īso pozīciju Klientam būs jākompensē personai, no kuras akcijas tika aizņemtas, attiecīgās summas, nodrošinot tās Klienta investīciju kontā, kas atvērts Bankā. Īsā pozīcija var būt slēgta piespiedu kārtā pēc Bankas prasības.

Sakarā ar akciju īso pārdošanu Klientam var būt šādi izdevumi un izmaksas, kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem:

- nodrošinājuma depozīts (noteikts procents no darījuma summas),
- akciju kotējumu izmaiņu rezultātā – nepietiekama seguma situācija un pienākums papildināt Nodrošinājuma depozītu līdz sākotnējam līmenim,
- izdevumi, kas saistīti ar aizliegumu brīvi rīkoties ar nodrošinājuma depozītu,
- Īsās pozīcijas pirmstermiņa slēgšanas izdevumi (zaudējumi no nelabvēlīgas akciju cenas izmaiņas).

Akcijas kas netiek tirgotas regulētā tirgū - sarežģīts FI

Tās ir akcijas, kurām piemīt visas vienkāršu akciju īpašības, bet kuras tiek tirgotas ārpus regulētā tirgus, kas investoram nozīmē papildu kredītu, likviditātes, emitenta, valsts un citus riskus.

Parāda vērtspapīri (parādzīmes, obligācijas, ķīlu zīmes) - vienkāršs FI

Parāda vērtspapīri, piemēram, obligācijas ir parāda FI, kuru pamatā ir emitenta pienākums izmaksāt to īpašniekam ienākumu saskaņā ar iepriekš noteiktu vai arī mainīgu procentu ienākumu (kuponu), kā arī atmaksāt to īpašniekam pilnu parāda vērtspapīra nominālvērtību to dzēšanas termiņā. Procentu ienākums jeb kupons parasti parāda vērtspapīra īpašniekam tiek izmaksāts ar iepriekš noteiktu periodiskumu. Parāda vērtspapīru emitenti var būt valstu valdības, bankas, uzņēmumi u.c. tirgus dalībnieki. Parāda vērtspapīri var būt emitēti gan materializētā gan nematerializētā formā.

Eksistē parāda vērtspapīri bez periodiskas procentu izmaksas (parādzīmes vai bezkuponu obligācijas). Šāda veida parāda vērtspapīri parasti (bet ne vienmēr) tiek pārdoti par cenu, kas ir zemāka par to nominālo vērtību, un tiek atpirkti par pilnu nominālvērtību.

Ķīlu zīmes ir parāda vērtspapīri, kuros nostiprinātas parāda saistības, kas segtas ar hipotekārajiem aizdevumiem vai aizdevumiem, kas nodrošināti ar valsts vai pašvaldību galvojumiem, vai citu piemērojamo normatīvo aktu noteiktu segumu. Ieguldījumiem ķīlu zīmēs ir raksturīgs mazāks risks, ka emitents neizpildīs savas saistības, jo parasti investoram ir prioritārās tiesības uz nodrošinājumā esošo aktīvu pārdošanu, investora prasījumu pret emitentu izpildei.

Nozīmīgākie riski, ar kuriem jāērķinās investoram, pērkot parāda vērtspapīrus: samaksātā iegādes cena, parāda vērtspapīru vērtības izmaiņas un iespēja, ka emitents neatpirks /nedzēsīs daļu vai visus parāda vērtspapīrus. Parāda vērtspapīru cena nākotnē var gan pieaugt, gan samazināties. Neskatoties uz to, ka valdības (valsts) emitēti vai garantēti parāda vērtspapīri tiek uzskatīti par bezriskā FI, tomēr nevar izslēgt situāciju, ka attiecībā uz tiem var iestāties iepriekš minētie gadījumi.

Parāda vērtspapīru cenu ietekmē tirgus procentu likmes – kad tās pieaug, parāda vērtspapīru cena samazinās, un otrādi, t.i., kad tirgus procentu likmes krīt, parāda vērtspapīru cena paaugstinās. Kopējo tirgus procentu likmju līmeni ietekmē centrālo banku monetārā politika, kā arī tirgus dalībnieku viedoklis par likmju attīstību.

Sakarā ar parāda vērtspapīru iegādi Klientam var būt izdevumi un izmaksas, kas saistīti ar parāda vērtspapīra iegādes vērtību un uzkrātā kupona (procentu ienākuma) summu uz darījuma datumu (vērtspapīra iegādes datumu), kuriem ir ieguldīšanas raksturs un kuri nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem. Iespējamo zaudējumu apmērs saistībā ar ieguldījumu parāda vērtspapīros ir ierobežots ar parāda vērtspapīra iegādes (pirkšanas) vērtību, nesaņemto procentu ienākumu (ja tāds paredzēts). un samaksātām komisijām. Zaudējumi var rasties piemēram, bet neierobežojoties, emitenta bankrotēšanas gadījumā, emitenta saistību nepienācīgas izpildes dēļ, tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta preču/pakalpojumu pieprasījuma samazināšanās dēļ, nodrošinājuma tirgus vērtības samazināšanās dēļ un citos šī apraksta 4.1.punktā norādītajos gadījumos.

Ieguldījumu fondi - vienkāršs FI

Ieguldījumu fonds pēc būtības ir daudzu ieguldītāju līdzekļu apvienojums ar mērķi gūt peļņu no ieguldījumu vērtības pieauguma. Kopējos fonda līdzekļus pārvalda un uzrauga ieguldījumu fonda pārvaldnieks. Pārvaldot fonda ieguldījumus fonda pārvaldniekam jāveic ieguldījumi atbilstoši fonda stratēģijai – piemēram, veicot ieguldījumus dažādās akcijās, obligācijās, termiņnoguldījumos,

citos FI, nekustamajā īpašumā. Ieguldītāja līdzdalību fondā un tās izrietošās tiesības apliecina ieguldījumu fonda apliecība, kas var tikt izsniegta gan materializētā, gan nematerializētā formā.

Pērkot ieguldījumu fonda apliecības, investors kļūst par fonda akcionāru un iegūst tiesības pretendēt uz atbilstošu fonda peļņas daļu, ja tāda būs. Ieguldījumu fonda darbības rezultāts ir atkarīgs no izmaiņām fonda veikto ieguldījumu vērtībās.

Galvenais risks, ar kuru jārēķinās investoram, pērkot ieguldījumu fonda apliecības, ir līdzīgs kā investējot akcijās vai obligācijās, t.i., apliecību iegādes cena un iespējamās ieguldījumu apliecības vērtības izmaiņas. Sakarā ar ieguldījumu fonda apliecību iegādi Klientam var būt izdevumi un izmaksas, kas saistīti ar ieguldījumu fonda apliecību iegādes vērtību, ko nosaka atbilstoši attiecīgajā fonda prospektā norādītajam, kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem.

Iespējamo zaudējumu apmērs saistībā ar ieguldījumu fondos ir ierobežots ar ieguldījumu fonda apliecības iegādes (pirkšanas) vērtību un šīm ieguldījumu fonda apliecībām pienākošos fonda ienesīguma daļu. Zaudējumi var rasties piemēram, bet neierobežojoties, emitenta bankrotēšanas gadījumā, emitenta saistību nepienācīgas izpildes dēļ, tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta preču/pakalpojumu pieprasījuma samazināšanās dēļ, nodrošinājuma tirgus vērtības samazināšanās dēļ un citos šī apraksta 4.1.punktā norādītajos gadījumos.

Sarežģītas obligācijas - sarežģīts FI

Sarežģītas obligācijas ir obligācijas, kas ietver papildu nosacījumus vai ietver atvasināto FI, kas ietekmē izmaksas grafiku un to termiņu vai var ietekmēt izmaksas kārtību un izmaksas pienākumus emitenta likvidācijas gadījumā. Piemēram, subordinētas obligācijas ieguldītājs iegulda naudas līdzekļus emitenta kapitālā, kas nozīmē augstāko procentu likmi, bet arī risku, jo notiekot emitenta likvidācijai, tas kreditoru sarakstā ir zemāks nekā citi obligāciju turētāji, bet augstāks nekā akcionāri. Par subordinētajām obligācijām parasti saņem augstāko ienesīguma likmi. Par subordinētajām obligācijām nevarēs pretendēt uz kompensāciju no Noguldījumu garantiju fonda, jo uz subordinētajām obligācijām un subordinētajiem aizdevumiem neattiecas valsts garantiju sistēma. Atkarībā no emisijas prospekta, subordinētās obligācijas var tikt konvertētas uz akcijām vai vispār norakstītas Bankas kapitālā. Sarežģītas obligācijas var būt arī beztermiņa, kas nozīmē, ka obligācijām nav konkrēta dzēšanas termiņa un šādām obligācijām pastāv lielāks cenu svārstības risks.

Strukturētie ETF, sarežģīts FI, *Packaged retail and insurance-based investment products* (turpmāk PRIIPs) instruments

Strukturētais ETF ir fonds, kas ietver atvasinātos FI, kuri ietekmē fonda cenas svārstīgumu ar sviras palīdzību (*leverage*), vai izmaksu grafiku. ETF ietverto FI klāsts atšķiras katram ETF, to skaits ir plašs un ne vienmēr nosaukums atspoguļo ETF ietilpstošo aktīvu un to darbības mehānismu, tāpēc pirms veikt ieguldījumu strukturētajos ETF, ieguldītājam ir rūpīgi jāiepazīstas ar ETF saistošiem dokumentiem, prospektu, Faktu lapu, investīcijas politiku vai stratēģiju un citiem. Svarīgi arī, ka ETF ir fondi un par to pārvaldīšanu no Klienta tiek ieturēta komisija, kas nav saistīta ar Bankas komisiju.

Atvasinātie finanšu instrumenti (turpmāk tekstā - AFI) - sarežģīti FI, PRIIPs instrumenti

Darījumi ar AFI ir saistīti ar augstu risku un ir nepiemēroti Klientiem, kuriem nav attiecīgās pieredzes un zināšanu. AFI ir FI, kuru cena vai nosacījumi ir atvasināti no citu FI, citu materiālo vai nemateriālo aktīvu, to grupu vai indeksu (bāzes aktīvs) cenas vai citiem rādītājiem. Pirms darījumu veikšanas ar AFI, Klientam obligāti ir jāizvērtē iespējamie riski, kā arī jānovērtē AFI piemērotība, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi, mērķus, finanšu stāvokli un citus nosacījumus. Tirdzniecība ar AFI parasti notiek, izmantojot kredītplēcu (kredītplēca resursi netiek ieskatīti Klienta kontā), kad Klientam darījuma veikšanai jānodrošina tikai neliela daļa no darījuma summas, kā rezultātā var rasties lieli zaudējumi vai peļņa, salīdzinot ar ieguldītajiem līdzekļiem. Tas nozīmē, ka relatīvi nelielas tirgus cenu izmaiņas var radīt proporcionāli daudz lielākas ieguldījuma vērtības izmaiņas. Dažiem, jo īpaši strukturētiem AFI ir raksturīgas lielas tirgus cenu svārstības, zema likviditāte, kas attiecīgi paaugstina risku ciest vēl lielākus zaudējumus. Strauju cenu izmaiņu rezultātā pastāv risks zaudēt visus finanšu līdzekļus, kas ieguldīti darījuma veikšanai nepieciešamajā drošības depozītā, un finanšu zaudējumi var arī pārsniegt šī depozīta lielumu.

1) **Nākotnes līgumi (*Fjūčeri*)** - AFI, kas ietver saistības pirt vai pārdot līgumā noteikto bāzes aktīva daudzumu par noteiktu cenu noteiktā datumā nākotnē. Nodala biržā tirgotos nākotnes līgumus un ārpusbiržas nākotnes līgumus.

Sakarā ar nākotnes līgumu (*Fjūčeri*) darījumiem Klientam var būt šādi izdevumi un izmaksas, kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem:

- nodrošinājuma depozīts (atkarīgs no bāzes aktīvu vērtības un noteikts no biržas puses),
- papildu nodrošinājuma depozīts, kas nepieciešams, ja Nākotnes līguma cena izmainās Klientam nelabvēlīgā virzienā un iestājas "*margin call*" situācija vai arī izmainās nodrošinājuma depozīta nosacījumi ("*margin requirements*"),
- pilnā darījuma summa, ja, Nākotnes līgumam beidzoties, tiek veikti pilnie norēķini,
- izdevumi, kas saistīti ar aizliegumu brīvi rīkoties ar nodrošinājuma depozītu.

Iespējamo zaudējumu apmērs saistībā ar darījumiem ar AFI nav ierobežots, un var vairākas reizes pārsniegt nodrošinājuma summu, ja bāzes aktīvā cena būtiski pieaug vai samazinās.

Zaudējumi var rasties piemēram, bet neierobežojoties, bāzes aktīva tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta bankrotēšanas gadījumā, emitenta saistību nepienācīgas izpildes dēļ, tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta preču/pakalpojumu pieprasījuma samazināšanās dēļ, nodrošinājuma tirgus vērtības izmaiņu dēļ un citos šī apraksta 4.1.punktā norādītajos gadījumos.

2) **Iespējas līgumi (Opcijas)** - AFI, kas iespējas līguma pārdevējam rada saistības un iespējas līguma pircējam dod tiesības (bet nerada saistības) nopirkt (*Call option*) vai pārdot (*Put option*) līgumā noteiktu bāzes aktīva daudzumu par noteiktu cenu jebkurā datumā no līguma noslēgšanas datuma līdz līguma izpildes datumam (*American option*) vai līguma izpildes datumā (*European option*). Par tiesībām pieprasīt iespējas līguma izpildi opcijas pircējs maksā prēmiju. Samaksātās prēmijas apjoms ir atkarīgs no iespējas līguma pamatā esošā aktīva (valūtas kursa, procentu likmju, akciju vai akciju indeksu cenu, preču cenu) svārstīguma, iespējas līguma termiņa, iespējas līguma vienošanās cenas (*Strike Price*), kā arī citiem mazāk būtiskiem faktoriem. Opcijas pārdevējs uzņemas cenas riskus (t.sk. nodrošinājuma zaudēšanā), lai varētu nodrošināt opcijas pircēja tiesības pieprasīt iespējas līguma izpildi. Opciju pārdevējs saņem prēmiju par saistību uzņemšanu.

Sakarā ar iespējas līgumu (Opciju) darījumiem Klientam var būt šādi izdevumi un izmaksas, kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem:

- Opcijas prēmijas vērtība (opciju iegādes gadījumā),
- nodrošinājuma depozīts (noteikts procents no darījuma summas), ja Klients rīkojas kā iespējas līguma pārdevējs,
- pilnā darījuma summa, ja, iespējas līgumam beidzoties, tiek veikti pilnie norēķini,
- izdevumi, kas saistīti ar aizliegumu brīvi rīkoties ar nodrošinājuma depozītu.

Iespējamo zaudējumu apmērs Klientam kā opciju pircējam ir ierobežots ar samaksāto opciju prēmiju (iegādes vērtība) iespējamo zaudējumu apmērs Klientam kā opciju pārdevējam nav ierobežots. Ja Klients pārdod "put" iespējas līgumus (*put option*), tas ir, uzņemas saistības nākotnē nopirkt no iespēju līguma pircēja noteiktu daudzumu bāzes aktīvu par noteiktu cenu, tā zaudējumi var būt neierobežoti, ja bāzes aktīva cena iespēja līguma darbības laikā būtiski samazināsies. Ja Klients pārdod "call" iespējas līgumus (*call option*), tas ir, uzņemas saistības pārdot līguma pircējam noteiktu daudzumu bāzes aktīvu par noteiktu cenu nākotnē, tā zaudējumi var būt neierobežoti, ja bāzes aktīva cena būtiski pieaugs. Zaudējumi var rasties piemēram, bet neierobežojoties, bāzes aktīva tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta bankrotēšanas gadījumā, emitenta saistību nepienācīgas izpildes dēļ, tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta preču/pakalpojumu pieprasījuma samazināšanās dēļ, nodrošinājuma tirgus vērtības izmaiņu dēļ un citos šī apraksta 4.1.punktā norādītajos gadījumos.

REPO/REVERSE REPO darījumi – sarežģīts FI, tiek paredzēts tikai profesionāliem Klientiem

REPO darījums – līgums par vērtspapīru pārdošanu par noteiktu cenu ar nosacījumu atpirkt tos pašus vai līdzīgus vērtspapīrus par noteiktu cenu darījuma termiņa beigās.

REVERSE REPO darījums – līgums par vērtspapīru pirkšanu par noteiktu cenu ar nosacījumu atpārdot tos pašus vai līdzīgus vērtspapīrus par noteiktu cenu darījuma termiņa beigās.

Abu darījumu gadījumos līguma tiesības uz vērtspapīriem pāriet vērtspapīru pircējam. Vērtspapīru atpirkšanas cena tiek aprēķināta par pamatu ņemot darījumā atrunāto procentu likmi.

Sakarā ar REPO/REVERSE REPO darījumiem Klientam var būt šādi izdevumi un izmaksas, kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem:

REPO darījumos:

- Klienta procentu maksājumi Bankai. Procentu summa tiek iekļauta vērtspapīru atpirkšanas cenā,
- darījumā izmantojamo vērtspapīru iegādes vērtība,
- nodrošinājuma depozīts REPO darījuma veikšanai (atkarīgs no vērtspapīru vērtības),
- papildu nodrošinājuma depozīts, kas nepieciešams, ja vērtspapīru cena izmainās Klientam nelabvēlīgā virzienā un iestājas "margin call" situācija vai arī izmainās nodrošinājuma depozīta nosacījumi ("margin requirements"),
- izdevumi, kas saistīti ar aizliegumu brīvi rīkoties ar nodrošinājuma depozītu.

REVERSE REPO darījumos:

- REVERSE REPO darījuma summa, kas paredzēta vērtspapīru pirkšanai no Bankas,
- nodrošinājuma depozīts REVERSE REPO darījuma veikšanai (atkarīgs no vērtspapīru vērtības),
- papildu nodrošinājuma depozīts, kas nepieciešams, ja vērtspapīru cena izmainās Klientam nelabvēlīgā virzienā un iestājas "margin call" situācija vai arī izmainās nodrošinājuma depozīta nosacījumi ("margin requirements"),
- izdevumi, kas saistīti ar aizliegumu brīvi rīkoties ar nodrošinājuma depozītu.

Ja REPO/REVERSE REPO darījuma derīguma laikā vērtspapīru tirgus vērtība izmainīsies, Bankai ir tiesības pieprasīt no Klienta papildu nodrošinājumu, vai pārtraukt darījumu gadījumā, ja Klients to nespēj nodrošināt. Iespējamo zaudējumu apmērs saistībā ar Repo/Reverse Repo darījumu pirms termiņa aizvēršanu vai pārtraukšanu var pārsniegt darījuma apmēru. Klients var zaudēt nodrošinājuma depozītu Repo/Reverse Repo darījuma veikšanai. Klientam var rasties arī zaudējumi, kas izveidojas Repo/Reverse Repo darījumu pirms termiņa aizvēršanas rezultātā – Bankai pārdodot/nopērkot Repo/Reverse Repo priekšmetu (vērtspapīrus) par cenu, kas ir zemāka/augstāka nekā vērtspapīru cena uz Repo/Reverse Repo noslēgšanas brīdi.

Zaudējumi var rasties piemēram, bet neierobežojoties, emitenta bankrotēšanas gadījumā, emitenta saistību nepienācīgas izpildes dēļ, tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta preču/pakalpojumu pieprasījuma samazināšanās dēļ, nodrošinājuma tirgus vērtības izmaiņu dēļ un citos šī Apraksta 4.1.punktā norādītajos gadījumos.

Maržinālais darījums

Maržinālais darījums ir darījums, kas dod iespēju iegādāties FI, izmantojot kredītpolecu, piemēram, maržinālā tirdzniecība ar valūtas kontraktiem (*Forex*), maržinālā tirdzniecība ar akcijām vai maržinālais kredīts ar FI ķīli. Tas nozīmē, ka Klients iemaksā tikai daļu no darījuma summas (drošības depozītu), savukārt iztrūkstošā summa viņam tiek aizdota (kredītpleca resursi netiek ieskaitīti Klienta kontā, bet to piešķiršana atļauj Klientam veikt darījumu par lielāku summu nekā drošības depozīta summa), kā rezultātā palielinās gan iespējamie ieguvumi, gan zaudējumi. Maržas prasības (drošības depozīta apmērs) ir atkarīgas no attiecīgā darījuma apmēra un FI specifikācijas. Šādi darījumi ir saistīti ar augstu risku un ir nepiemēroti Klientiem, kuriem nav attiecīgās pieredzes un zināšanu. Ja FI tiek nopirkts un pārdots tajā pašā dienā, tad Klientam nav jāmaksā procenti par kredītpleca izmantošanu. Ja Klients nopērk FI un nevēlas tos pārdot tajā pašā dienā, tad Klients Bankai maksā procentus par kredītpleca izmantošanu pēc iepriekš atrunātās procentu likmes. Citi riski ir atkarīgi no tā, kādu FI Klients iegādājas. Maržinālie darījumi ir saistīti ar paaugstinātu risku un pat vismazākās finanšu instrumenta cenas izmaiņas proporcionāli ietekmē investēto līdzekļu summu. Klientam ir rūpīgi jāapsver maržinālās tirdzniecības riski pirms kādu investīcijas lēmumu pieņemšanas.

Maržinālo darījumu ietvaros Banka piedāvā Klientiem veikt arī valūtas maiņas darījumus ar šādiem nosacījumiem:

- **Valūtas mijmaiņas (SWAP) darījums** - vienas valūtas iegāde uz noteiktu laiku, uzreiz vienojoties par šīs valūtas atpakaļpārdošanu kādā konkrētā nākotnes datumā, pēc noteikta kursa un tādā pašā apmērā. Valūtas mijmaiņas (SWAP) darījums faktiski ir divu valūtas maiņas darījumu – *SPOT* (norēķini šodien) un *FORWARD* (norēķini nākotnē) apvienojums,
- **Maržinālie darījumi ar akcijām** - spekulatīvie darījumi ar akcijām izmantojot aizņemtus naudas līdzekļus, kas tiek sniegti Klientam no Bankas puses, izmantojot kā nodrošinājumu naudas līdzekļus un citus aktīvus, kas pieder Klientam un atrodas Klienta kontā Bankā,
- **Valūtas maiņas nākotnes darījums (FORWARD)** - vienas valūtas maiņa pret citu valūtu noteiktā datumā nākotnē pēc iepriekš fiksēta valūtas maiņas kursa un noteiktā apmērā,
- **Valūtas maiņas SPOT darījums** - valūtas maiņas darījums, ko veic Klients un kuram Banka nodrošina norēķinus ne vēlāk kā līdz Bankas otrās darba dienas beigām pēc darījuma noslēgšanas, ar nosacījumu, ka Klienta kontos, kas atvērti Bankā ir pietiekami naudas līdzekļi šī darījuma veikšanai.

Lai varētu veikt valūtas mijmaiņas (SWAP) un/vai valūtas maiņas nākotnes darījumu (*FORWARD*), Klientam jānogulda Bankā darījuma nodrošinājumam nepieciešamie naudas līdzekļi apmērā un valūtā, kas atkarīgs no darījuma valūtas, termiņa un summas. Nelabvēlīgu valūtas tirgus cenu izmaiņu gadījumā Bankai ir tiesības pieprasīt Klientam papildināt darījuma nodrošinājumu līdz noteiktam apmēram atkarībā no darījuma summas un negatīvā valūtu pārvērtēšanas rezultāta. Ja Klients neveic iepriekš minēto nodrošinājuma papildinājumu, Bankai ir tiesības izbeigt attiecīgo darījumu pirms termiņa, un Klientam tā rezultātā var rasties zaudējumi un citi papildu izdevumi. Ja šādi darījumi tiek veikti peļņas gūšanas nolūkos, Klientam jāapzinās, ka tie ir saistīti ar augstu risku. Nelabvēlīgu valūtas kursu svārstību rezultātā Klientam var rasties neierobežoti zaudējumi, kā arī pastāv risks, ka

darījuma izpildes brīdī valūtas kurss konkrētajā tirgū būs labāks nekā darījumā norunātais, bet Klientam nebūs iespējas to izmantot.

Veicot valūtas maiņas (*SPOT*), valūtas maiņas nākotnes (*FORWARD*), valūtas mijmaiņas (*SWAP*) darījumus, pastāv risks, ka darījuma izpildes brīdī valūtas kurss konkrētajā tirgū būs labāks nekā darījumā norunātais, bet Klientam nebūs iespējas to izmantot.

Sakarā ar valūtas maiņas nākotnes (*FORWARD*), valūtas mijmaiņas (*SWAP*) darījumiem Klientam var būt šādi izdevumi un izmaksas, kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem:

- nodrošinājuma depozīts maržinālo darījumu veikšanai,
- papildu nodrošinājuma depozīts, kas nepieciešams, ja FI cena izmainās Klientam nelabvēlīgā virzienā un iestājas "margin call" situācija vai arī izmainās nodrošinājuma depozīta nosacījumi ("margin requirements"),
- izdevumi, kas saistīti ar aizliegumu brīvi rīkoties ar nodrošinājuma depozītu,
- pilnā darījuma summa, ja, valūtas maiņas līgumam beidzoties, tiek veikti pilnie norēķini.

Iespējamie zaudējumi saistībā ar valūtas maiņas (*SPOT*), valūtas maiņas nākotnes (*FORWARD*) un valūtas mijmaiņas (*SWAP*) darījumiem var rasties, ja Klients vēlas izbeigt darījumu pirms tā termiņa beigām vai veic darījuma pārvērtēšanu (*mark-to-market*), noslēdzot/piemērojot identisko pretējo darījumu līdz izbeidzamā/pārvērtējamā darījuma atlikušā termiņa beigām. To ietekmē tā brīža tirgus situācija un Bankas piedāvātie valūtu kursi un procentu likmes.

Sakarā ar maržināliem darījumiem, tostarp ar akcijām, Klientam var būt šādi izdevumi un izmaksas, kam ir ieguldīšanas raksturs un kas nav Bankas komisijas maksas vai arī biržas, depozitārija vai citu finanšu starpnieku komisijas maksas par pakalpojumiem:

- nodrošinājuma depozīts maržinālo darījumu veikšanai,
- papildu nodrošinājuma depozīts, kas nepieciešams, ja FI cena izmainās Klientam nelabvēlīgā virzienā un iestājas "margin call" situācija vai arī izmainās nodrošinājuma depozīta nosacījumi ("margin requirements"),
- izdevumi, kas saistīti ar aizliegumu brīvi rīkoties ar nodrošinājuma depozītu,
- procenti par maržinālā darījuma kredītēšanu.

Iespējamo zaudējumu apmērs, saistībā ar maržināliem darījumiem, tostarp ar akcijām, nav ierobežots, un var vairākas reizes pārsniegt nodrošinājumā summu, ja aktīva cena būtiski pieaug vai samazinās.

Zaudējumi var rasties piemēram, bet neierobežojoties, emitenta bankrotēšanas gadījumā, emitenta saistību nepienācīgas izpildes dēļ, tirgus cenu izmaiņu dēļ, emitenta preču/pakalpojumu pieprasījuma samazināšanās dēļ, nodrošinājuma tirgus vērtības izmaiņas dēļ un citos šī apraksta 4.1.punktā norādītajos gadījumos.

Banka vēlas brīdināt, ka darījumiem ar visiem finanšu instrumentiem var būt raksturīgi visi 4. nodaļā minētie riski.

Pēc Klienta pieprasījuma Bankas speciālisti klātienē tikšanās reizēs ar Klientu rūpīgi paskaidros (tostarp izmantojot ilustrētus piemērus) Klientam katra ieguldījumu produkta specifiku, darbības modeli, iespējamās galvenās riskus un to iespējamo ietekmi uz Klientu.

6. Tarifi ieguldījumu pakalpojumiem un ieguldījumu blakuspakalpojumiem un nodokļu piemērošana

6.1. Tarifi ieguldījumu pakalpojumiem un ieguldījumu blakuspakalpojumiem

Informācija par ieguldījumu pakalpojumu un ieguldījumu blakuspakalpojumu tarifiem ir pieejama Bankas mājaslapā internetā <https://www.pnbbanka.eu/lv/rates-fees>. Ja Bankai ir radušies papildu izdevumi, kas ir saistīti ar ieguldījumu pakalpojumu un ieguldījumu blakuspakalpojumu sniegšanu Klientam, tad Klients tos atbildzina atbilstoši starp Banku un Klientu noslēgtā līguma noteikumiem.

Bankas un trešo personu komisijas ieturēšana detalizētāk ir aprakstīta ilustratīvajos piemēros Bankas mājaslapā internetā <https://www.pnbbanka.eu/files/pdf/mifid/>.

6.2. Nodokļu piemērošana

Banka brīdina, ka šajā sadaļā minētajai informācijai ir informatīvs raksturs, tā nav uzskatāma par konsultāciju nodokļu piemērošanas jautājumos, kā arī neietver visus Latvijas Republikas likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” un citu nodokļu piemērošanu regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus. Par nodokļu piemērošanu katrā konkrētā gadījumā jākonsultējas ar savu nodokļu konsultantu. Banka, sniedzot Klientiem ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus, ievēro Latvijas Republikas likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, Latvijas Republikas likumā „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” un citos nodokļu piemērošanu regulējošajos Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktos pienākumus ieturēt nodokli.

Nodokļu ieturēšana no dividendēm

Banka ietur iedzīvotāju ienākuma nodokli 10% (*desmit* procentu) apmērā un pārskaita to Latvijas Republikas valsts budžetā:

- 1) pārskaitot Klientiem (fiziskajām personām – gan Latvijas Republikas rezidentiem, gan Latvijas Republikas nerezidentiem) dividendes, kas saņemtas no Latvijas Republikā reģistrētiem akciju emitentiem;
- 2) pārskaitot Klientiem (fiziskajām personām – Latvijas Republikas rezidentiem) dividendes, kas saņemtas no ārpus Latvijas Republikas reģistrētiem akciju emitentiem.

Ja Bankas rīcībā ir informācija, ka no dividendēm, kas saņemtas no ārpus Latvijas Republikas reģistrētiem akciju emitentiem, ir jau ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis, Banka rīkojas šādi:

- 1) ja iedzīvotāju ienākuma nodoklis ieturēts pēc zemākas likmes nekā 10% (*desmit* procenti), tad, pārskaitot Klientiem dividendes, ietur nodokļa starpību starp Latvijas Republikā noteikto nodokļa likmi 10% (*desmit* procenti) un jau ieturēto nodokļa likmi ārpus Latvijas Republikas;
- 2) ja iedzīvotāju ienākuma nodoklis ieturēts pēc augstākas likmes nekā 10% (*desmit* procenti), tad, pārskaitot Klientiem dividendes, nodokli neietur.

Ja dividendes izmaksā Eiropas Ekonomikas zonas valstī (tai skaitā Latvijā) reģistrēts akciju emitents, un Bankas rīcībā ir informācija, ka dividendes izmaksātas no peļņas, kas radusies periodā no 2018. gada 1. janvāra, nodoklis nav jāietur.

Ja dividendes izmaksā emitents, kas nav reģistrēts Eiropas Ekonomikas zonas valstī (izņemot zemu nodokļu vai beznodokļu valstī vai teritorijā reģistrēts akciju emitents) un Bankas rīcībā ir informācija, ka dividendes izmaksātas no peļņas, kas radusies

periodā no 2018. gada 1. janvāra, un ka par sadalīto peļņu ir samaksāts uzņēmumu ienākuma nodoklis vai tam pielīdzināms nodoklis, vai no dividendēm ir ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis vai tam pielīdzināms nodoklis, nodoklis nav jāietur.

Ja juridiskajām vai fiziskajām personām no zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm vai teritorijām ir jāieskaita dividendes vai ārkārtas dividendes, Banka ietur uzņēmumu ienākuma nodokli 20% (*divdesmit procentu*) apmērā no dividendžu summas un pārskaita Latvijas Republikas valsts budžetā.

Ja dividendes izmaksā emitents, kas ir reģistrēts zemu nodokļu vai beznodokļu valstī vai teritorijā, izmaksājot dividendes fiziskajai personai (gan Latvijas Republikas rezidentiem, gan Latvijas Republikas nerezidentiem), Banka ietur iedzīvotāju ienākuma nodokli 20% (*divdesmit procentu*) apmērā un pārskaita Latvijas Republikas valsts budžetā.

Ja Bankas rīcībā ir apstipriņoši dokumenti, ka no izmaksātajām dividendēm ir ieturēts nodoklis, Banka rīkojas šādi:

- 1) ja iedzīvotāju ienākuma nodoklis ieturēts pēc zemākas likmes nekā 20% (*divdesmit procenti*), tad, pārskaitot Klientiem (fiziskajām personām – gan Latvijas Republikas rezidentiem, gan Latvijas Republikas nerezidentiem) dividendes, ietur nodokļa starpību starp Latvijas Republikā noteikto nodokļa likmi 20% (*divdesmit procenti*) un jau ieturēto nodokļa likmi ārpus Latvijas Republikas;
- 2) ja iedzīvotāju ienākuma nodoklis ieturēts pēc augstākas likmes nekā 20% (*divdesmit procenti*), tad, pārskaitot Klientiem (fiziskajām personām – gan Latvijas Republikas rezidentiem, gan Latvijas Republikas nerezidentiem) dividendes, nodokli neietur.

Banka lūdz ņemt vērā, ka Klientam ir pienākums iesniegt dokumentus (tai skaitā – atkārtoti, ja notikušas kādas izmaiņas), kas apliecina Klienta vai patiesā labuma guvēja (ja Klientam ir atvērts nominālais konts) aktuālo nodokļu rezidences valsti, ja emitenta, darījumu partnera vai depozitārija reģistrācijas valstī vai FI apgrozībā esošajā valstī tiesību aktos ir noteiktas prasības, lai šādi dokumenti tiktu iesniegti, kā arī lūdz ņemt vērā, ka Banka norādītos dokumentus var nodot trešajām personām, lai nodrošinātu pareizu nodokļu aprēķinu un ieturēšanu. Ja Klients nav iesniedzis norādītos dokumentus, nodokļu aprēķins un ieturēšana tiek veikta saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajām likmēm, kas piemērojamas šādos gadījumos.

Nodokļu ieturēšana no ienākuma, kas gūts no kapitāla aktīvu pārdošanas

Klienti ienākuma nodokli 20% (*divdesmit procentu*) apmērā par ienākumiem no kapitāla aktīvu pārdošanas pārskata periodā aprēķina un pārskaita valsts budžetā patstāvīgi.

Banka informē, ka atkarībā no Klienta jurisdikcijas valsts un FI emitenta jurisdikcijas valsts un FI apgrozības valsts, var būt piemēroti arī citi šīs valsts nodokļi. Ievērojot augstāk norādīto, pirms attiecīgā darījuma veikšanas iesakām konsultēties ar savu nodokļu konsultantu.

7. Informācija par Klienta finanšu instrumentu un naudas līdzekļu drošu turēšanu

Dalība Noguldījumu garantiju sistēmā

Banka ir Latvijas Republikas noguldījumu garantijas sistēmas dalībnieks.

Klientu noguldījumu garantiju sistēma attiecas uz Klienta investīciju kontā esošajiem naudas līdzekļiem, kas tajā tika ieskaitīti brokeru pakalpojumu sniegšanas ietvaros, bet neattiecas uz aktīvu individuālās pārvaldīšanas ietvaros pārvaldīšanā nodoto līdzekļu uzskaites kontā ieskaitītajiem naudas līdzekļiem.

Garantētā atlīdzība vienam Klientam par investīciju kontā esošo noguldījumu (ņemot vērā arī citus Bankā esošos noguldījumus) ir garantētā noguldījuma apmērā, bet ne vairāk kā **100 000 (viens simts tūkstošu) euro** (kopsummā, t.i., ja Klientam Bankā ir vairāki garantētie noguldījumi, visus garantētos noguldījumus summē un uzskata par vienu garantēto noguldījumu). Klientam nav nepieciešams iesniegt Bankai iesniegumu un citus dokumentus, kas pamato noguldītāja tiesības uz garantēto atlīdzību. Banka sagatavo to Klientu sarakstu, kuriem izmaksājama garantētā atlīdzība.

Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu pastāv gadījumi, kad garantētā atlīdzība netiek izmaksāta noguldītājam. Piemēram, garantētā atlīdzība netiek izmaksāta par:

- garantētajiem noguldījumiem, kuri izriet no prasījumu, kas pret Banku ir radies vai varētu rasties sakarā ar to, ka Banka veikusi darījumus ar uzrādītāja noguldījumu (depozītu) sertifikātiem vai uzrādītāja obligācijām;
- Bankas emitētiem parāda vērtspapīriem, kuru sākotnējais dzēšanas termiņš pārsniedz vienu gadu.

Dalība ieguldītāju aizsardzības sistēmā

Banka ir Latvijas Republikas ieguldītāju aizsardzības sistēmas dalībnieks. Klientam, kurš saņem brokeru pakalpojumus, ir tiesības saņemt kompensāciju par neatgriezeniski pazudušiem FI, kā arī zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums tādos apstākļos, kad Banka finansiālā stāvokļa dēļ nespēj pilnā apmērā un termiņos izpildīt savas saistības pret Klientu. Minētais nav attiecināms uz situācijām, kad ieguldījumu pakalpojumu izpilde nav notikusi Bankas normālas darbības laikā. Klientam tiek izmaksāta kompensācija 90% (*deviņdesmit procentu*) apmērā no neatgriezeniski pazdušo FI vērtības vai zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums, bet ne vairāk kā 20 000 (*divdesmit tūkstošu) euro*. Kompensācija tiek izmaksāta tikai tiem ieguldītājiem, kuri Finanšu un kapitāla tirgus komisijai iesnieguši attiecīgu pieteikumu. Pieteikums kompensācijas saņemšanai jāiesniedz gada laikā, kopš Klientam kļuvis zināms, ka Banka nav izpildījusi savas saistības, bet ne vēlāk kā piecus gadus no saistību neizpildes dienas. Ieguldītāju aizsardzība nav piemērojama gadījumos, kad Klients cieš zaudējumus finanšu instrumentu cenu izmaiņu dēļ vai tādēļ, ka FI ir kļuvuši nelikvidi.

Saskaņā ar ieguldītāju aizsardzības likumu pastāv gadījumi, kad kompensācija netiek izmaksāta ieguldītājam, piemēram, kompensāciju neizmaksā:

- licencētajiem ieguldījumu pakalpojumu sniedzējiem, apdrošināšanas sabiedrībām, vai profesionālajiem ieguldītājiem un profesionālajiem Klientiem;
- personām, kuras ir saņēmušas augstas procentu likmes vai finansiālas koncesijas vai izraisījušas, vai izmantojušas savā labā apstākļus, kas Bankai ir radījuši finansiālas grūtības vai veicinājuši tās finansiālā stāvokļa pasliktināšanos;
- citos likumā minētajos gadījumos.

Finanšu instrumentu turēšana

Ieguldījumu pakalpojumu vai ieguldījumu blakuspakalpojumu sniegšanas gaitā Banka nodrošina Klientu FI un naudas līdzekļu (kas izmantojami ar FI veicamo Klientu darījumu nodrošināšanai) šķirto turēšanu kontos, kas identificēti atsevišķi no kontiem, kurus izmanto pašas Bankai piederošo aktīvo turēšanai. Banka nodrošina, ka:

- 1) ir iespējams jebkurā brīdī nošķirt vienam Klientam piederošos FI no citam Klientam piederošajiem vai Bankai piederošajiem FI;

- 2) uzskaitē tiek regulāri salīdzināta ar FI uzskaiti, ko veic darījumu partneris, kurā Banka tur Klientu FI;
- 3) uzskaites ieraksti un veikta uzskaitē ir tāda, kas nodrošina tās pareizību un tās atbilstību turēto Klientu FI apmēram.

Banka tur Klientam piederošos FI klientu jeb nominālajā kontā, kurš atvērts pie Darījuma partnera Bankas vārdā ar nosacījumu, ka Klienta FI ir identificējami atsevišķi no darījumu partnerim vai pašai Bankai piederošajiem FI. Vienā nominālajā kontā vienkopus var tikt turēti vairāku Klientu finanšu instrumenti. Banka ir tiesīga Klientam piederošos FI turēt tikai pie tāda darījumu partnera, kas ir pakļauts attiecīgajā valstī spēkā esošajām prasībām par Klienta FI šķirtu turēšanu un kura darbība tiek uzraudzīta.

Banka ir tiesīga nodot Klientam piederošos FI trešajā valstī reģistrētam darījumu partnerim, ja šajā valstī netiek regulēta FI turēšana trešo personu labā, ja ir izpildīts vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

- FI vai ar tiem saistīta ieguldījumu pakalpojuma raksturs prasa, lai tas tiktu nodots turējumā darījumu partnerim šajā (trešajā) valstī;
- FI tiek turēti profesionāla Klienta vārdā un Klients ir rakstiski pieprasījis Bankai nodot attiecīgos FI darījumu partnera turējumā šajā (trešajā) valstī.

Banka brīdina, ka attiecībā uz FI un naudas līdzekļiem, kas tiek turēti pie ārvalsts darījumu partnera, un no tiem izrietošajām tiesībām, kā arī attiecībā uz ārvalsts darījumu partnera darbību/bezdarbību un atbildību var tikt piemēroti darījumu partnera reģistrācijas valsts tiesību akti un tirgus prakse, kas var būtiski atšķirties no Latvijas Republikas tiesību aktiem un tirgus prakses, tādējādi, Klients tiek informēts, ka netiks piemēroti labvēlīgi noteikumi attiecībā uz Klienta FI vai naudas līdzekļu aizsardzību, kas paredzēti ES normatīvajos aktos.

Darījumu partnerim var būt tiesības apgrūtināt tā turējumā esošos Klientam piederošos FI un naudas līdzekļus, kā arī tiesības veikt savstarpējo ieskaitu attiecībā uz šiem FI un naudas līdzekļiem, ja vien to neparedz tiesību akti, kas piemērojami darījumu partnera valsts tiesību sistēmā, kur tiek turēti FI. Klients ir informēts, ka gadījumos, kad Bankai ir pienākums slēgt līgumu, kas rada šādas ar nodrošinājumu saistītas intereses, apgrūtinājumus (ķīlas tiesības) vai ieskaita tiesības, Klienta FI var tikt pakļauti papildus riskiem. Šajā gadījumā Banka nodrošina FI uzskaitē skaidro norādi uz Klienta FI īpašumtiesību statusu.

Banka veic darījumus ar Klientam piederošajiem FI savā vārdā vai uz cita Klienta rēķina, tajā skaitā vērtspapīru finansēšanas darījumos tikai ar Klienta nepārprotamu iepriekšēju piekrišanu. Banka ar privātajiem Klientiem neslēdz līgumus par finanšu nodrošinājumu ar īpašumtiesību nodošanu nolūkā garantēt šo Klientu pašreizējās vai turpmākās, esošās, nosacītās vai iespējamās saistības.

Banka nav atbildīga par Klienta zaudējumiem vai izdevumiem, kas varētu rasties darījumu partnera darbības vai bezdarbības (piemēram, neatbilstošas FI un naudas līdzekļu uzskaites, nolaidības un sliktas pārvaldes, krāpšanas) rezultātā, izņemot gadījumus, kad zaudējumi Klientam ir radušies Bankas rupjas neuzmanības vai ļaunprātības rezultātā.

8. Interesu konfliktu novēršanas Politikas apraksts, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus

Ievērojot un izpildot Latvijas Republikas un Latvijas Republikai saistošo Eiropas Savienības normatīvo aktu prasības, Bankā ir izstrādāta un ieviesta „Interesu konfliktu novēršanas, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus, Politika”, kuras mērķis ir identificēt un novērst vai atrisināt interešu konfliktus tā, lai nodrošinātu visiem Klientiem taisnīgu attieksmi, sniedzot tiem ieguldījumu pakalpojumus. Bankas „Interesu konfliktu novēršanas, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus, Politika” ir noteikti Bankas interešu konfliktu novēršanas principi, interešu konfliktu identificēšanas kārtība, pārvaldība un novēršana, kā arī to atklāšanas kārtība.

Pilns Bankas „Interesu konfliktu novēršanas, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus, Politika” teksts ir pieejams Bankas mājaslapā internetā: <https://www.pnbbanka.eu/lv/mifid>.

9. Informācija par EMIR un MIFID 2

2012.gada 4.jūlijā Eiropas Parlaments pieņēma „Eiropas tirgus infrastruktūras regulu” Nr. 648/2012 par ārpusbiržas AFI (*European Market Infrastructure Regulation* – turpmāk tekstā - *EMIR*) un Nr. 600/2014 – *Markets in Financial Instruments Regulation*, un Nr. 2014/65/EU – *Markets in Financial Instruments Directive*, abi turpmāk tekstā – *MIFID 2*. *EMIR* un *MIFID 2* nosaka kopīgus noteikumus FI darījumiem, kuru mērķis ir samazināt risku šo darījumu veidiem. *EMIR* prasības attiecināmas arī uz noslēgtajām regulētajām tirgū operācijām ar AFI, tādiem kā nākotnes līgumi (*FORWARD*), mijmaiņas līgumi (*SWAP*) un iespējas līgumi (ar pilnu FI sarakstu var iepazīties Finanšu instrumentu tirgus likumā).

EMIR prasības ir saistošas Eiropas Savienībā reģistrētām juridiskām personām, kuras veic darījumus ar AFI. *EMIR* noteiktās prasības ir atkarīgas no darījuma partnera klasifikācijas. *EMIR* prasības neattiecas uz privātpersonām.

EMIR ietvaros darījumos ar AFI Banka klasificē Klientus (partnerus) šādi:

- finanšu darījumu partneris - bankas, kredītiestādes un apdrošināšanas organizācijas, pilnvaroti ieguldījumu un pensiju fondi, kā arī uzņēmumi - fondu pārvaldītāji,
- nefinanšu darījumu partneris - personas, kuras nav finanšu darījumu partneris.

Atskaišu iesniegšanas pienākumi ir attiecināmi uz visiem iepriekš minētiem Klientiem, kuri veic darījumus ar AFI.

EMIR pamatprasības ir:

- atskaišu iesniegšana tirdzniecības repositārijā par katru noslēgtu darījumu ar AFI,
- centralizētais klīrings darījumiem, kas atbilst noteiktajiem kritērijiem,
- risku samazināšanas pasākumu piemērošana darījumiem ar ārpusbiržas AFI.

Eiropas Savienības rezidentiem un nerezidentiem, uz kuriem attiecas *EMIR un MIFID 2* prasības, ir nepieciešams saņemt LEI (*Legal Entity Identifier*) – unikāla 20 zīmju burtu un ciparu kombinācija, kas ļauj unikāli identificēt juridisko personu, kas veic darījumus ar AFI.

Banka patstāvīgi izveido darījuma unikālo identifikatoru (turpmāk tekstā - UTI) un, izmantojot PNB Internetbanku, nosūta to Klientam (partnerim) nākamajā Bankas darba dienā pēc darījuma noslēgšanas, norādot arī darījuma pamata parametrus. Saņemot UTI, Klients patstāvīgi nosūta darījuma informāciju izvēlētajā tirdzniecības repositārijā, ja Banka ar Klientu nevienojas citādi.

Saskaņā ar *EMIR* Klientiem, kurus Banka klasificēja kā nefinanšu darījuma partnerus, ir pienākums saskaņot datus par saviem neizpildītajiem darījumiem ar ārpusbiržas AFI ar Bankas datiem. Portfeļa saskaņošanai jānotiek ikdienu, iknedēļu, ik ceturksni vai

ik gadu (vai citos periodos) saskaņā ar *EMIR*. Saskaņošanas periodiskums ir atkarīgs no klasifikācijas (finanšu darījuma partneris, nefinanšu darījuma partneris, nefinanšu darījuma partneris, kurš pārsniedz tīrvērtes limitus) un neizpildīto darījumu skaita.

Finanšu darījuma partneriem vai nefinanšu darījuma partneriem, kas pārsniedz tīrvērtes limitus, portfeļu salīdzināšanai jānotiek:

- katru Bankas darba dienu, ja ir vismaz 500 neizpildīti ārpusbiržas AFI līgumi,
- vienu reizi nedēļā, ja šīs nedēļas laikā jebkurā brīdī savstarpēji ir 51 līdz 499 neizpildīti ārpusbiržas AFI līgumi;
- vienu reizi ceturksnī, ja šī ceturkšņa laikā jebkurā brīdī savstarpēji ir 50 vai mazāk neizpildīti ārpusbiržas AFI līgumi.

Nefinanšu darījuma partneru, portfeļu salīdzināšanai jānotiek:

- vienu reizi ceturksnī, ja šī ceturkšņa laikā jebkurā brīdī savstarpēji ir vairāk nekā 100 neizpildīti ārpusbiržas AFI līgumi;
- vienu reizi gadā, ja savstarpēji ir 100 vai mazāk neizpildīti ārpusbiržas AFI līgumi.

Banka sniedz Klientam atskaites atbilstoši Klienta klasifikācijai par Klienta portfeļa stāvokli PNB Internetbankā. Ja Klients uzskata, ka dati atskaitē ir nekorekti, Klientam par to nekavējoties jāpaziņo Bankai. Ja Klients nepaziņo Bankai par jebkādam nesakrītībām norādītajā atskaitē 5 (*piecu*) Bankas darba dienu laikā no atskaites saņemšanas (atskaites formēšanas datums PNB Internetbankā), tad dati šādā atskaitē tiks uzskatīti par pareiziem, pilniem un apstiprinātiem no Klienta puses.

Finanšu darījuma partnerim vai nefinanšu darījuma partnerim, kuram ar Banku ir vismaz 500 neizpildīti ārpusbiržas FI līgumi, kuriem neveic centralizētu tīrvērti, ir pienākums kopā ar Banku vismaz 2 (*divas*) reizes gadā veikt analīzi un nepieciešamības gadījumā testu iespējai veikt portfeļu sablīvēšanu nolūkā samazināt Bankas darījuma partnera kredītrisku.

Par sava minimālā klīringa ierobežojuma aprēķinu ir atbildīgs pats Klients, jo Bankai var nebūt pieejama pilna informācija par visiem Klienta noslēgtajiem darījumiem.

Starp Klientu un Banku noslēgto ārpusbiržas darījumu ar AFI apstiprināšana no Klienta puses notiek kārtībā, kāda norādīta Bankas „Vispārējos darījumu noteikumos” un „Līgumā par brokeru pakalpojumu sniegšanu”. Savukārt, par ārpusbiržas darījumu ar AFI apstiprināšanu no Bankas puses tiks uzskatīta UTI paziņošana Klientam.

Papildus Bankas „Vispārējos darījumu noteikumos” un „Līgumā par brokeru pakalpojumu sniegšanu” norādītajai vispārējai strīdu risināšanas kārtībai strīda gadījumā starp Klientu un Banku par noslēgto darījumu ar AFI Banka reģistrē laika posmu, kurā šis strīds paliek neatrisināts, puses, kas ir iesaistītas strīdā, un strīda summu, kā arī ar šo paziņo, ka, gadījumā, ja šādu strīdu neizdodas atrisināt 5 (*piecu*) Bankas darba dienu laikā, tā atrisināšanā piedalās arī Bankas Valde. Gadījumā, ja strīds attiecas uz darījumu, kura apmērs pārsniedz 15 000 000 (*piecpadsmit miljonus*) *euro*, un šāds strīds nav atrisināts 15 (*piecpadsmit*) Bankas darba dienu laikā, Banka par šādu strīdu paziņo Finanšu un kapitāla tirgus komisijai.

* * *